

7/6045

T.C.
BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

SÜRELİ
22.01/2009

Sayı : B.09.0.SGB.0.00.21.610/106
Konu : Adana Milletvekili
Hulusi GÜVEL'in
Yazılı Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 22.12.2008 tarihli ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-10283 sayılı yazınız.

Adana Milletvekili Hulusi GÜVEL'in Bakanlığımıza yöneltmiş olduğu, T.B.M.M. 7/6045 Esas numaralı yazılı soru önergesine ilişkin cevabımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Faruk Nafiz ÖZAK
Bakan

EK :
Cevap Yazısı (3 Sayfa)

DAĞITIM:

Gereği: T.B.M.M. Başkanlığına
Bilgi: Başbakanlığa

**ADANA MİLLETVEKİLİ
SAYIN HULUSİ GÜVEL'İN
T.B.M.M. 7/6045 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE AİT
SORULAR VE CEVABI**

SORULAR:

180 sayılı Bayındırlık ve İskan Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 11'inci maddesi 1'inci fıkrası (e) bendinde "Afete uğrayabilecek bölgelerde afetlerden en az can ve mal kaybı ile kurtulmayı sağlayacak tedbir ve esasları ilgili bakanlıklar ve kamu kurum ve kuruluşlarıyla işbirliği içinde belirleyip uygulanmasını sağlamak, "Afet İşleri Genel Müdürlüğünün görevleri arasında sayılmaktadır.

Bu itibarla;

1- Ülkemizde afet yönetimi kapsamında önleme, zarar azaltma ve hazırlık anlamında Bakanlığınızca hangi çalışmalar yapılmaktadır?

2- Ülkemizde deprem dayanıklılık analizleri yapılan kamu binaları ile konutların sayısı kaçtır? Deprem dayanıklılık analizleri yapılmamış olan kamu binaları ile konutların yapılmış olanlara oranı ne kadardır?

3- Deprem dayanıklılık analizi yapılan veya gözlemsel ve fiziksel incelemeler sonucunda kamu binaları ile konutlardan hangi orandaki, kaç adedi risk taşıyan bina olarak sınıflanmıştır?

4- Ülkemizde depreme karşı güçlendirme yapılan kamu binaları ile konutların sayısı kaçtır? Depreme karşı güçlendirme yapılmamış olan kamu binaları ile konutların yapılmış olanlara oranı ne kadardır?

CEVAP:

Bakanlığımız, doğal afetlerle ilgili stratejisini risk yönetimini esas alan politikalar üzerine kurmuştur. Bu yaklaşımın somut bir adımı olarak da, Bakanlığımızca mevcut durumun değerlendirildiği, gerekli planlama ve strateji esaslarının belirlendiği ilk defa gerçekleştirilen bir Deprem Şurası düzenlenmiştir. Şurayı müteakiben 32 ayrı başlığı içeren bir eylem planı hazırlanarak uygulamaya konulmuştur.

Şura kararlarından olan Ulusal Sismik Ağın iyileştirilmesi ve geliştirilmesi kapsamında "Ulusal Sismik Ağ Sistemi'nin Geliştirilmesi Projesi" başlatılmıştır. Zayıf Hareket İstasyon sayısında 2003 yılına oranla % 250, Kuvvetli Yer Hareketi Kayıt Şebekesindeki sayısal deprem istasyonu sayısında da % 209 artış sağlanmıştır. Ayrıca, Ülkemiz ve yakın çevresi deprem aktivitesi Deprem Araştırma Dairemizce 24 saat süreyle izlenmektedir.

Türkiye'de aktif fay hatları üzerinde olası deprem beklenen yerlerde ayrıntılı olarak çalışmak amacıyla "Türkiye'nin Deprem Riski Yüksek Jeo-Stratejik- Ancak Tektonik Rejimleri Farklı - Bölgelerinde Deprem Davranışının Çok Disiplinli Yaklaşımlarla Araştırılması (TÜRDEP) Projesi" Marmara, Ege ve Doğu Anadolu Fay zonlarında, Bakanlığımız Afet İşleri Genel Müdürlüğü Deprem Araştırma Dairesi (AİGM-DAD) ve TÜBİTAK Marmara Araştırma Merkezi (TUBİTAK-MAM) işbirliğinde başlatılmıştır. Bu projede deprem habercileri dediğimiz gözlemlerden, GPS, Radon gazı, kaynak suları, sismolojik, tilt ve gravite ölçümleri yapılmaktadır. İlk aşamada oluşan depremlerle, deprem habercilerinin ilişkisinin uzun gözlem ve değerlendirmelerle ortaya konması gerekmektedir. Ayrıca depremlerin önceden belirlenmesi, araştırmaları kapsamında, bu projeden; deprem öncesi kabuk hareketlerinin, yüzeye çıkan suların fiziksel ve/veya kimyasal özelliklerinde ölçülebilir ve güvenilir değişikliklere (anomalilere) neden olduğunun saptanabilmesi durumunda yetkilileri depreme karşı uyarma ve gerekli tedbirlerin

Bakanlığımız Afet İşleri Genel Müdürlüğü Deprem Araştırma Dairesi (DAD) ve TÜBİTAK Marmara Araştırma Merkezi (MAM) işbirliği ile "Deprem Sonrası Acil Gözlem Araştırmaları (DEPAR) Projesi" 2006 yılında başlatılmıştır. Belirli büyüklüğe sahip bir depremden sonra meydana gelen çok sayıdaki artçı depremlerin acilen kurulacak sismolojik gözlem ağı ile izlenmesi ve GPS ağı ile kabuk deformasyonunun izlenmesi sonucunda, deprem aktivitesinin uzay ve zaman boyutundaki dağılımının/davranışının anlaşılacak depremlerin devam riskinin kestirilmesinde önemli bilgiler elde edilmektedir. Bu gözlemlerin yanı sıra uluslararası ölçekte birçok uydu sistemlerinin topladığı her tür veriler, yetkililere ve kamuoyuna depremin boyutları konusunda acil önlemlerin alınmasını temin etmek için çok yararlı bilgiler sağlamaktadır. Bir deprem bölgesi olan Ülkemizde, büyük depremler sırasında ve sonrasında her zaman eksikliğini duyduğumuz veriye dayalı bilgiye ulaşarak, tek elden yetkililere ve kamuoyuna eksiksiz, güvenilir bilgi sunmak, bunun sonucunda deprem zararlarının asgariye indirilmesine yönelik bilgimizi en üst düzeye çıkarmak hedefine, proje kapsamında kurulması planlanan teknik sistemin ve ekiplerin çalışmasını sağlayan idari sistemin büyük etkisi olacaktır.

1992 Erzincan Depremi ile başlayan ve özellikle 1999 Marmara Depreminde büyük hasara neden olan ve kentsel alanları etkileyen depremler sonucunda mevcut bina stokunun deprem güvenliğinin yetersiz olduğu ortaya çıkmıştır. Bu dönemde mevcut yapı stokunun deprem performansının değerlendirilmesi için detaylı hesap kurallarını ve uygulama esaslarını açıklayan teknik bir mevzuata ihtiyaç duyulmuş ve Deprem Şurasında alınan kararlardan biri de Güçlendirme Yönetmeliğinin çıkarılması olmuştur. 7269 sayılı Afet Kanununa göre depreme dayanıklı yapı tasarımı ve inşası için gerekli yönetmelikleri hazırlamak Bayındırlık ve İskan Bakanlığının görevidir. Bu kapsamda Bakanlığımızca yürürlükte olan Deprem Yönetmeliğine "Mevcut Binaların Değerlendirilmesi ve Güçlendirilmesi" başlıklı bir bölüm eklemek üzere 2004 yılında çalışmalara başlanılmış ve yeni yönetmelik çalışması 2006 yılında sonuçlandırılmıştır. Yeni yönetmeliğe "Mevcut Binaların Değerlendirilmesi ve Güçlendirilmesi" bölümünün eklenmesinin yanı sıra yönetmeliğin Çelik Binalar bölümü yeniden yazılmış, Yığma Binalar bölümü kapsamlı revizyon, Genel Hükümler, Hesap Kuralları ve Betonarme Binalar başlıklı bölümleri ise revizyon geçirmiştir. Yeni deprem yönetmeliği 6 Mart 2007'de 26454 sayılı Resmi Gazete'de son değişiklikler ile yayınlanarak "Deprem Bölgelerinde Yapılacak Binalar Hakkında Yönetmelik" adı ile yürürlüğe girmiştir. Yönetmeliğin tamamlanmasının ardından bu Yönetmelik ile ilgili eğitimlere başlanmıştır. Şu ana kadar 150 teknik eleman "Deprem Bölgelerinde Yapılacak Binalar Hakkında Yönetmelik" ile ilgili eğitim almış olup, İSMEP projesi kapsamında söz konusu eğitimlere devam edilmektedir.

Türk-Japon Deprem Zararlarının Azaltılması Merkezimiz tarafından Ankara Merkezde ve Orta ve Batı Karadeniz'deki 8 ilimizde deprem kayıt istasyonlarından elde edilen kayıtların anında değerlendirilmesi ve çok kısa zamanda hasar tahmini yapılarak karar vericilere yönlendirilmesi sağlanmaktadır.

Ayrıca Bakanlığımızca Mikro Bölgeleme Çalışmaları gerçekleştirilmektedir. Ülkemizin değişik deprem bölgelerinde jeolojik ve jeofizik etütler yapılarak zeminin dinamik davranışları belirlenmekte ve bu yolla kent planlarının hazırlanması sürecinde bilimsel temelli kararlar alınması sağlanmaktadır.

İllerin tüm doğal afet potansiyeline ilişkin veriler ile altyapı-ekonomik-nüfus-sosyal verileri, Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) tekniği yardımıyla bir araya getirilmekte ve karar vericilerin bölgenin gelişme sürecindeki yönlendirilmelerine yardımcı olunmaktadır. Kastamonu ve Karabük İlleri için Bütünleşik Afet Tehlike Haritalarının Hazırlanması tamamlanmış olup, Bartın İli de tamamlanmak üzeredir. Tüm Türkiye için bu çalışmalar pilot çalışma olarak değerlendirilmektedir.

Bakanlığımızca Ulusal Afet Arşiv Sistemi kurularak Ülkemizde meydana gelen tüm afetlere ait veriler uluslararası standartlara uygun bir formatta bir araya getirilmiş, tüm yurttaşların kullanımına ve bilgilenmesine hizmet edecek bir veri bankası oluşturulmuştur. 2009'un ilk çeyreğinde hizmete girecek sistem vasıtasıyla herkes (yurt içi ve dışından) doğal afetler alanında tüm verilere, haritalara, yayınlara ulaşabilecektir.

Örgün Eğitim (öğrenciler) ve Halk Eğitimi (yetişkinler için askeri birliklerde, sivil toplum

hedef doğal afetler alanında bilgili, bilinçli ve sorumluluk sahibi yurttaşlar yetiştirmektir. Zarar azaltma çalışmalarının temelinde afete direngen toplum yaratmanın bulunduğu inanarak eğitim sürecinde katılımcı yöntemler uygulanmaktadır.

Avrupa Uzay Ajansı ile kurulan ilişkilerle de uydu görüntüleri yardımıyla doğal afet bölgesindeki (afetten önce ve sonra) tüm görüntülere ulaşılmakta ve bu yolla afet yönetiminde yer alan unsurlara veri sağlanmaktadır.

Ayrıca, Bakanlığımızca gerçekleştirilen Deprem Şurası Eylem Planı çerçevesinde 2005 yılında yapılan envanter çalışmaları sonucunda ülkedeki toplam kamu yapıları (Milli Savunma Bakanlığı, üniversiteler, özel okullar, dershaneler vb. hariç) stokunun yaklaşık olarak 80.000 adet civarında bulunduğu tespit edilmiştir. Bakanlığımızca yürütülen çalışmaların yanında Ülkemizde hali hazırda depreme ilişkin yürütülen hazırlıklar kapsamında bir kısım yatırımcı kamu kuruluşlarının (Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı vb.) genel olarak kurumlarına tahsisli binaların depreme dayanıklılık analizleri ve güçlendirme işlerini kendi bünyelerinde veya Valilikler kanalıyla yürütülmekte olup, kapsamlı olarak deprem dayanıklılık analizleri yapılan kamu binası sayısı 4.000 adet civarındadır. Analizleri yapılan kamu binalarının büyük bir bölümünün 2007 yılında çıkarılan Deprem Yönetmeliği hükümlerinin öngördüğü performans düzeyine ulaşamadığı belirlenerek, bu binalar için Bakanlığımızca güçlendirme projeleri hazırlanmış ve bunlardan büyük bir bölümünün güçlendirme imalatları tamamlanmıştır. Geri kalan bölümün ise halen güçlendirme çalışmaları devam etmektedir.

Yapıların deprem dayanımlarının belirlenmesi işi ayrıntılı, bilimsel ve kademeli bir çalışma gerektirmektedir. Bu nedenle binaların mevcut fiziki durumunun, taşıyıcı sistem yapısının, beton dayanımının, donatı durumunun, zemin ve temel özelliklerinin bilinmesi gerekmektedir. Gözlemsel ve fiziksel incelemeler ile binaların riskli olup olmadıklarını sağlıklı olarak tespit edebilmek mümkün değildir. Ancak, detaylı incelemesi yapılan binalarda görüldüğü kadarıyla mevcut yapı stokunun büyük bir bölümünün 1998 yılında yürürlüğe giren Deprem Yönetmeliğinden önce yapılmış olması, mevcut beton dayanımı ortalamasının projede öngörülen değerlerin çok altında bulunması (Ülkedeki ortalama beton dayanımının 100 kg/cm² civarında olduğu), donatı düzeninin bozuk ve yetersiz olması, taşıyıcı sistemin önemli derecede düzensizlik ve olumsuzluklar göstermesi, yapılaşmaya uygun olmayan arsa ve zemin özellikleri ile kötü işçilik faktörlerinin bulunması nedenleriyle, yürürlükteki Deprem Bölgelerinde Yapılacak Binalar Hakkında Yönetmeliğin öngördüğü performans düzeyinin yakalanması mümkün olamamaktadır. Yukarıda belirtilen olumsuzluklar ve yetersizlikler sonucunda; Ülkemizdeki yapı stokunun büyük bir bölümünün depreme karşı dayanıklı olmadığı ve büyük bir risk içerdiği gerçeğinden hareketle Bakanlığımız ve ilgili tüm kurum ve kuruluşlar bahse konu hususlara ilişkin çalışmalarını titizlikle sürdürmektedir.

